

Projekt nyspecialisering og inklusion

Eksisterende fagligheder i nye samarbejdsrelationer

”Ingen faglært håndværker vil mene, at han kan bygge et parcelhus effektivt alene, hjemme på eget værksted. Det er nødvendigt at mødes på byggepladsen med andre håndværkere om den fælles opgave – **fagligheder skal kobles og samarbejde om kerneopgaven er afgørende for resultatet**”

Baggrunden for projektet

Inklusion og deltagelse i det almindelige hverdags-, uddannelses-, kultur- og fritidsliv er et mål for alle børn og unge. De indsatser, som børn og de unge med særlige behov modtager, skal derfor sikre, at disse børn og unge skal have samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende.

Inklusion og aktiv deltagelse i samfundslivet, på arbejdsmarkedet, i fritidsaktiviteter mv. er tilsvarende et mål for alle voksne. At leve et selvstændigt liv i eget hjem og deltage i samfundet er både en rettighed og vejen til et godt liv.

Der findes ikke en vedtaget national definition af, hvad inklusion er. Ifølge Fremmedordbogen og Nudansk Ordbog betyder ”inklusion” at medregne noget. At være inkluderet kan dermed forstås som det at være medregnet som en del af fællesskabet i samfundet. På undervisningsområdet har man med udgangspunktet i Salamanca-erklæringen fra 1994 arbejdet i en længere årrække med begrebet. På baggrund af dette har vi valgt at definere begrebet inklusion således:

Inklusion: Samfundet er inkluderende, når alle børn, unge og voksne uanset funktionsevne kan bidrage aktivt til, har udbytte af og udvikler positive selvbilleder på baggrund af fællesskabets aktiviteter.

På trods af den indsats som kommunerne allerede nu investerer i at få inklusion og støtte til et aktivt liv til at lykkes, er det en vanskelig og omfattende opgave. Mange børn, unge og voksne oplever fortsat, at de kun i begrænset omfang inkluderes i fællesskabets aktiviteter.

Arbejdsgange, relationer og strukturer i opgaveløsningens systemer er præget af ”stiafhængighed” og delvist isolerede fagdiscipliner. Det er Fremfærd Ekspertgruppens vurdering, at der generelt er behov for innovation og udvikling af de kendte snitflader og strukturer, for at sikre grundlaget for en bedre, mere borgernær og tværprofessionel opgaveløsning.

De forskellige faggrupper har i deres grundfaglighed kompetencerne til at løfte opgaven. Når inklusionsopgaven på trods af det ikke altid lykkes lige optimalt, hænger det blandt andet sammen med, at de forskellige fagligheder rundt om personen, som det drejer sig om, ikke arbejder tilstrækkeligt sammen og bruger hinandens ekspertise i forhold til at kunne skabe en inkluderende og habiliterende/rehabiliterende indsats.

Begrebet nyspecialisering er udviklet til at betegne den form for samarbejde, som er nødvendig og relevant, når sociale tilbud, undervisning, pædagogik, støtte, mv. i højere og højere grad ydes udenfor en bestemt matrikel eller fysisk ramme, og i højere grad ydes i andre almene fællesskaber, fx folkeskolen eller på en ordinær arbejdsplads. Dermed kan det faglige personale, som yder støtten ikke længere kun arbejde ud fra deres grundfaglighed, men får mulighed for og er nød til i højere grad at udvikle kompetencer i at samarbejde og dele viden og erfaringer med mange andre fagligheder. På baggrund af dette har vi valgt at definere begrebet nyspecialisering således:

Nyspecialisering: Når fagprofessionelle udnytter deres særlige kompetencer og specialiserede viden i nye sammenhænge og samarbejder - på tværs af traditionelle strukturer og faggrænser. Med det formål, at sikre innovativ og forbedret støtte til børn, unge og voksne med nedsat funktionsevne eller andre særlige behov.

Projektets formål

Formålet med projekt nyspecialisering og inklusion er at skabe ny viden om og støtte udvikling af en praksis, hvor de forskellige faggrupper, dels fastholder og udvikler deres grundfaglighed og viden, dels styrker deres samarbejde, kobler og udnytter hinandens kompetencer i samarbejde med og til gavn for børn, unge og voksne.

Projektet skal **initiere, understøtte og afprøve nye samarbejdsrelationer** Projektets værdi for borgerne og samfundet er at bidrage til, at børn, unge og voksne med særlige behov i højere grad får mulighed for at blive inkluderet og deltage aktivt i samfundslivet.

Projektet skal bidrage til og understøtter et øget tværfagligt samarbejde såvel internt i et arbejdsfællesskab som eksternt på tværs af virksomheder/forvaltninger/sektorer. Det sker ved, at specifik faglig viden finder vej ind i praksis, hvor den er nødvendig, hvilket projektet vil søge nye bud på gennem et antal udvalgte lokale projekter i kommunerne.

Projektets målgruppe

Idet det vil blive vægtet, i hvor høj grad de samlede Fremfærd-projekter, inddrager alle målgrupper og fagprofessionelle, der falder indenfor Fremfærd Særlige behov, vil nærværende projekt rette sig mod tre hovedmålgrupper af børn, unge og voksne:

- Børn med særlige behov, som bor hjemme og deres forældre
- Børn og unge anbragt udenfor hjemmet
- Voksne med særlige behov for støtte i egen bolig eller botilbud

Projektet retter sig også mod ledere og medarbejdere som arbejder med støtte til ovenstående målgrupper – både når støtten gives i specialiserede faglige tilbud og i almene tilbud som for eksempel skoler, dagtilbud, klubber, osv. Det drejer sig bl.a. om følgende medarbejdere: service-, omsorgs- og pædagogmedhjælpere, andre ufaglærte, socialpædagoger, lærere, pædagoger, socialrådgivere, psykologer, fysioterapeuter, ergoterapeuter, kost og ernæringsprofessionelle og sygeplejersker.

Projektets (del)mål, resultater og succeskriterier

Projektets overordnede "mindset" er, at projektindsatserne og formidlingen af den genererede og indsamlede viden i så høj grad som muligt skal kunne bruges af de relevante medarbejdergrupper og ledere, når projektperioden er slut. Projektet skal inspirere til fremfærd og nye udviklingsmuligheder for praksis og de børn, unge og voksne, som praksis er rettet mod.

Målet med projektet er:

- at flere børn, unge og voksne får mere kvalificeret hjælp i det nære miljø og i arenaer, som bidrager til deres inklusion, deltagelse, habilitering og rehabilitering.

Projektets **delmål** er:

- At projektkommunerne udvikler viden om hvordan viden og kompetencer i specialiserede faglige miljøer målrettet personer med særlige behov kan bidrage til og spille sammen med øvrige indsatser.
- At projektkommunerne udvikler og afprøver modeller for samarbejde mellem medarbejdere og ledere i dels specialiserede tilbud til målgrupper med særlige behov og dels almene tilbud, fx daginstitutioner, skoler, jobcenter, osv.

Projektets succeskriterier er:

1. At borgeren sættes i centrum for indsatsen i kommuneprojekterne, og at borgeren derfor oplever øget inddragelse.
2. At forældre til børnene og de unge, samt de voksne, som indsatserne vedrører i projektkommunerne selv oplever, at de har fået bedre muligheder for at blive inkluderet og deltage aktivt i samfundslivet.
3. At ledere og medarbejdere, som arbejder med at støtte børn, unge og voksne med særlige behov i projektkommunerne oplever at have etableret ny koblingskompetence, hvor nøgleordene er samarbejde, faglig systematik, specialisering og refleksion.

Projektets fremgangsmåde

Projektet vil overordnet set bestå af fem faser:

- Opstarts- og udvælgelsesfasen
- Aktivitetsfasen
- Vidensindsamlingsfasen
- Formidlingsfasen
- Evaluering og afrapporteringsfasen

Første fase – opslag og udvælgelsen:

Der oprettes en projektpulje og udarbejdes et opslag, hvor kommuner opfordret eller af egen drift kan ansøge om midler til lokale udviklingsprojekter, hvor de eksperimenterer med andre måder at organisere arbejdet omkring borgeren på. Det kan både være ansøgere, der ønsker økonomisk støtte til at udvikle nye måder at gribe arbejdet an på, eller ansøgere, der ønsker økonomisk støtte til yderligere kvalificering, dokumentation og/eller formidling af resultater i igangværende samarbejdsprojekter.

Det er målet at etablere en række projektaftaler indenfor nedenstående fire målsætninger, dog mindst én indenfor hver kategori:

1. At flere børn i dagtilbud og i indskolinger bliver inkluderet og herunder får bedre muligheder for at blive så dygtige, de kan, og indgå i trygge og stimulerende sociale relationer til andre børn.
2. At flere anbragte børn får en tryk, stabil og succesfyldt skolegang og at flere får mulighed for at opnå

en ungdomsuddannelse.

3. At fremme at flere mennesker med handicap, med udviklingshæmning og/eller psykiske sygdomme får mulighed for at opnå beskæftigelse så tæt på det ordinære arbejdsmarked som muligt.
4. At fremme, at mennesker med handicap får flere ikke-betalte sociale relationer og får glæde af og mulighed for at bidrage til frivillige indsatser og tilbud i borgerens lokalmiljø.

Kravene til projektansøgerne vil blandt andet være, at der udarbejdes en beskrivelse af:

- Hvilken forskel skal det gøre for borgeren ift. den af ovenstående kategori(er) der ansøges i forhold til
- Hvordan borgerne og evt. deres familier (med deres ønsker, holdninger og ressourcer) konkret bliver inddraget
- Hvilke fagligheder og faggrupper, der deltager i opgaveløsningen/projektet
- Hvilke kompetencer, som medarbejderne har og anvender

Projektledelsen har ansvar for følgende:

- Udarbejde skabelon/spørgeskema for dokumentation af projektaktiviteternes effekter, herunder hvordan aftaleparterne i forhold til hvert projekt skal foretage før og efter målinger af borgernes inddragelse, oplevelse af inklusion og medarbejdernes oplevelse af at have fået nye koblingskompetencer, jf. projektets succeskriterier.
- Udarbejde skabelon for kommunernes evaluering af projekterne. Skabelonen skal udarbejdes med udgangspunkt i projektets overordnede formål og succeskriterier.

Der skal som udgangspunkt indgå to kommune-koblings-projekter mellem frontløberkommuner på udvalgte områder, som allerede har opnået resultater med at udvikle mere inkluderende praksisser og mere støtte til et selvstændigt liv, og andre kommuner, der endnu ikke er nået så langt, men er motiveret for at forsøge sig med nye måder at løse opgaven på eller blot forbedre deres indsatser med et eller flere tiltag.

Anden fase – aktivitetsfasen:

De lokale aktiviteter iværksættes og gennemføres indenfor den givne tidshorisont. Ansvar for gennemførelsen af aktivitetsfasen er lokal (kommunal) i forhold til de konkrete projektaktiviteter.

Jf. ovenfor skal kommunerne før og efter projektaktiviteterne vurdere indsatsens effekt overfor børnene/de unge og deres familier samt overfor de voksne med handicap, og vurdere børnenes, de unges, familierne og de voksne borgeres oplevelse af støtten, herunder om de oplever flere muligheder for aktiv deltagelse og inklusion. Endvidere skal kommunerne vurdere succesen af samarbejdet både blandt ledere og medarbejdergrupper i de faglige specialiserede miljøer, som er målrettet borgere med særlige behov og blandt ledere og medarbejdergrupper i de almene og lokalt forankrede indsatser.

Tredje fase – vidensindsamling

Det er væsentligt, at der samles systematisk op på erfaringer og resultater, som er gjort i projekterne i aktivitetsfasen, så erfaringerne fra de deltagende kommuner kan komme andre kommuner til gavn. Det vil herunder være relevant at indsamle erfaringer og viden om, hvordan kommunerne strukturelt har organiseret sig og hvilken ledelsesmæssig forankring og dialog, der har været for at opnå en bredere faglig inddragelse til glæde for projektets målgruppe.

Erfaringer og resultater skal bl.a. indsamles på følgende måde:

- Projektledelsen skal udarbejde skabelon for "kogebogsopskrift". Formålet med skabelonen er at fremme, at andre kommuner kan lære af og gentage de erfaringer og resultater, som er opnået i hvert kommuneprojekt.
- Projektkommunerne skal udfylde "kogebogsopskrift" for hver gennemført projektaktivitet, jf. ovenstående.

- Projektledelsen og evt. partskonsulenter skal som minimum besøge hvert projekt mindst en gang i projektperioden for at indhente og indsamle viden om hvert projekt. Formålet med dette er at skabe fælles viden i projektledelsen og yde sparring til projekterne.
- Projektledelsen skal derudover løbende have fokus på, hvordan viden fra projekterne kan systematiseres og indsamles med henblik på videreformidling og erfaringsudveksling.

Fjerde fase – formidling

Det er vigtigt, at der tænkes i forskellige kanaler og medier for formidling, så resultater og erfaringer kan komme andre kommuner til gode. Formidlingens målgrupper er beslutningstagere, arbejdspladser og praktikere i kommunerne. Det overordnede mål med formidlingen er størst mulig videndeling og erfaringsoverførsel. Herunder er det væsentligt at formidle til andre kommuner, hvad de skal gøre, hvis de også vil i gang med at koble faglighederne på nye måder.

Erfaringer og resultater fra projekterne skal bl.a. formidles på følgende måder:

- Projektkommunerne og projektledelsen skal løbende og særligt ved projektperiodens afslutning formidle viden om og nyheder om fremdrift i projektaktiviteterne på Fremfærds hjemmeside.
- Udfyldte "kogebogsopskrifter", jf. vidensindsamlingsfasen skal formidles på hjemmesiden.
- Projektledelsen skal arrangere en konference i tredje eller fjerde kvartal af 2016, hvor erfaringer fra projekterne formidles til andre kommuner.

Femte fase – evaluering og afrapportering

Projektledelsen har ansvar for at udarbejde en samlet evaluering og afrapportering til styregruppen/ekspertområdet. Herunder skal der evalueres og afrapporteres på hvordan projektet er forløbet, om projektet er gået efter planen eller der har været behov for tilpasninger undervejs, om projektet har levet op til succeskriterierne/delmål osv.

Projektets organisering

Ekspertområdet er projektejerne/styregruppe. De har kompetencen til at ændre projektets kurs, økonomi og konstituering.

Projektledelsen varetages af KL og Socialpædagogerne i fællesskab. Følgende personer udgør projektledelsen pr. 11. december 2014:

- *Rigmor Lond fra KL's center for Social og Sundhed*
- *Mette Grostøl fra Socialpædagogernes Landsforbund*

Projektledelsens ansvar er at fastholde fremdrift i projektet og varetage sekretariatsbistand. Det er herunder projektledelsens ansvar og kompetence at udvælge, hvilke kommuner og lokale initiativer, som skal deltage i projektet.

Der nedsættes eventuelt en kommunal følgegruppe, med repræsentanter fra de deltagende kommuner. Repræsentanterne kan f.eks. være medarbejdere og ledere fra de deltagende kommuner. Formålet vil i givet fald være at sikre overordnet kommunikation, ejerskab og sammenhæng i den samlede projektkonstruktion og dennes aktivitetsportefølje.

Projektets varighed (tidsplan)

Første fase – Opstart og udvælgelsen – 1/1 2015 – 31/5 2015

- Opstart af projektet
- Udarbejdelse af materialer til ansøgningsproces og udvælgelse ("fremmede ydelser")
- Udbud af en pulje, som kan søges af kommunerne (både enkeltkommuner og/eller flere arbejdspladser/kommuner sammen)

- Udarbejdelse af skabelon for dokumentation af effekter for projekterne
- April og maj 2015 udvælges de konkrete samarbejdsprojekter.

Anden fase – Aktivitetsfasen – 1/6 2015 – 28/5 2016

- Opstartsseminar for aftaleparterne/projektkommunerne i tredje kvartal af 2015.
- Projekterne kører og følges af projektledelsen gennem løbende vidensindsamling og besøg på arbejdspladserne gennem 2015-2016.
- Udarbejdelse af evalueringsskabelon.
- Udarbejdelse af skabelon for "køgebogsopskrift".
- Midtvejsseminar for aftaleparterne/projektkommunerne i første kvartal af 2016 med henblik på formidling.

Tredje fase – Vidensindsamling – 1/6 2016 – 31/8 2016

- Vidensindsamling på samtlige projekter gennemføres af aftaleparterne
- Aftaleparterne udfylder skabelon for "køgebogsopskrift".

Fjerde fase – formidling af projekterfaringer – 1/9 2016 – 30/11 2016.

- Der afholdes formidlingskonference i fjerde kvartal af 2016 med henblik på videndeling udadtil.
- Udarbejdelse af materiale om resultater og erfaringer fra projekterne ("fremmede ydelser")
- Plan for formidling på KL's sociale temamøde i maj 2017 udarbejdes.
- Formidling af resultater og erfaringer på KL's Sociale Temamøde i maj 2017.

Femte fase – Evaluering og afrapportering – 1/12 2016 – 28/2 2017

- Afslutningsseminar med deltagende aftaleparter med henblik på forankring i tredje kvartal af 2016.
- Evaluering og afrapportering af projektet gennemføres til ekspertområdet

Det samlede projekt forventes afsluttet 1/3 2017.